

Paul, Corinth Whut'en Whulh Nat Hubuts'un Yuk'e'ánguz

**Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh, keyah Corinth
'et, 'en Paul dahooja hubulhní**

1 ¹Si, Paul, Yak'usda bugha nts'ena'a hukwa' ninzun, 'i be Sizi Gri ba whel'a 'ust'ah. ²Ink'ez ndun nelhutsin Timothy hiyúlhni, 'en chah sulh 'ut'en. ³Et ndunnah keyah Corinth 'et Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh hinli, ⁴ink'ez ndulhcho hoh yun k'ut Achaia húdelhts'i, ndunnah nohwhulh dune Yak'usda bube'ildzun hinli, 'en nuhwheni ts'iyawh ndi dustl'us k'ut nuhnts'o k'e'usges. ⁵Ne'aBá Yak'usda 'ink'ez Sizi Gri neMoodihti ts'un nuhwhuba tenadusdli 'i ye unzoo, 'ink'ez nuhdzi dóoghel nohwhulh óot'e.

Yak'usda 'en zeh 'int'ah nuwheni ts'iyai, 'i be k'enanwhunoo'ah

³Yak'usda, Sizi Gri neMoodihti bu'aBá 'int'ah, 'en zeh ts'udélhti. Ne'aBá 'en bugha be négha té'nedze, whuz na'a neghawhults'ut. Yak'usda 'en zeh 'int'ah nuwheni ts'iyai, 'i be negha whuna'ah. ⁴Ndet hoontsi' negha ooninkat 'et whuch'a k'enánenoo'ah. ⁵Et huwa whuz na'a 'uyoon hoontsi' hubugha oonínkat t'eh, 'et t'eh nuwheni chah Yak'usda ye nek'enana'ah, 'i bugha k'enábuznoo'ah huba' hoont'ah. ⁶Et nts'e na'a Christ dzuh nusúzut, 'et nuwheni chah 'en bugha dzuh nuts'uzde. ⁷Et whuz na'a nuwheni chah Christ ye nek'enana'ah, 'et negha whultsuk k'enánena'ah. ⁸Et whunts'ih ndet hoontsi' nets'u whélts'ulh t'eh, 'et 'i bugha k'enabuts'unoo'ah. Ndi hoontsi' nuhnts'u whélts'ulh hoh dzuh nahde 'et whunts'ih ndi k'enánut'ah, 'i be nuwheni 'ink'ez nuhwheni chah ts'iyawh whechats'itsaz. ⁹Et whuz na'a 'uwhút'en. 'Ink'ez ndet k'enáneni'ah t'eh, 'et nuhwheni zeh nuhwhuba 'uhoont'ah. ¹⁰Et 'i be k'enánohuznu'ah. ¹¹'Ink'ez t'ets'onínzun nts'e na'a nuhwheni dzuh nuts'udeh hoh nets'un nidehdel, 'et 'uwhultus 'i be zeh ndi ye nek'enana'ah, 'i be nets'un nidehdel.

Ndi tube hoontsi' daztétsah, Yak'usda whuch'a neúlhyis

⁸Sulhutsinkah 'et whunulh'en, nyan, 'i Asia yun k'ut ndi hoontsi' negha óoninkat, 'et nelh dahooja t'ewhunoohzeh hukwa' nuszun. Whuz ts'ih nelh dahooja tube hoontsi' k'et 'aw uzdooni ghait'ah. 'O nus neba hoondaz k'et 'aw whúlh nuzdoolya ghait'ah neba li'hoont'ah. Neba hoontsi' k'et yaztádla 'uznanzin neba li'hooja. ⁹'Ahoolhyez daztétsah hukwa tsi ts'úhoolih. 'Et whuz na'a nelh ndúhooja t'eh, 'et huwa 'aw whenich'oh whut'aníznootan huba cha'hóot'ah. Yak'usda zeh whut'aníznootan, 'en zeh yahadla dinabudutélelh 'et huwa. ¹⁰'Ink'ez ndi tube hoontsi' daztétsah, 'et whuch'a neúlhyih. 'Et 'ahoolhyez 'et zeh nduté'ilh. 'Ink'ez lha'un teh nendutelih zeh tet'ilh, 'et whuz na'a zeh 'ahoolhyez hukwa tsi ts'uholi. ¹¹Nuhwheni chah tenadudli be 'ilho nela 'ooht'en hoh nela tenadooohdli. Lhanah neba tenadudli 'et hoh hoonliyaz neghá whunkat. 'Et huwa nelh dáhooja lhanah Yak'usda ts'un chanailya neba hutni.

Ndet neyuh ts'ih bugha nt'ets'onínzun, 'i ndi whunénulhtun, 'et zeh ts'uhóont'i

¹²'Et ndet neyuh ts'ih bugha t'ets'oninzun, 'i ndi whunénulhtun, 'et zeh ts'uhóont'i hoh 'i bugha yats'oolhtuk. 'Et hoh whunénilhtan ndi yun k'ut uzdelhts'i. Yak'usda bubé 'alha' nudzun, 'i, 'ink'ez 'aw nankoh khunek be yachats'ulhtuk, 'et whuz na'a zeh degha nus nuhtah uzdélhts'i. Ndi yun k'ut whut'en be whútñih, 'i be cha'ts'ilil. Yak'usda ye unzoo, 'i bugha 'uts'út'en. 'Et whuz na'a neni tah whudez'ai, 'i be newhúnelhtan. ¹³'Et ndi buk'eyalhtuk, 'i, 'ink'ez ndet t'eoonehzin, 'et whuz na'a zeh nuhts'o k'e'usges. 'Et whulatah whuts'un 'i t'ewhuntehzeh nuhwhuba hukwa' nuszun. ¹⁴'Et whuz na'a hoonliyaz dats'int'ah, 'et negha t'ewhunehszin. 'Et huwa Sizi Gri neMoodihti budzin whusawhélts'ut t'eh, 'et t'eh nuhwheni neba hoónaht'i, 'ink'ez nuwheni chah nuhba ts'uhootet'i.

'Aw nuwhundóolhdah hukwa cha'nuszun

¹⁵'Et dune ts'iyawh t'enwhunúszun daht'ah dune ahli. 'Et huwa soo 'alha' nuszun hoh nuhts'u t'ésyalh inle. 'Et whulh nat hoonzoo nuhgha whúlts'ut. ¹⁶'Ink'ez Macedonia yun k'ut ts'ih 'et nuhwhegħa nuhts'ún tesyalh inle. 'Et Macedonia ts'ih hanásja t'eh, doo chah nuhk'unatesdalh inle. 'Et whuz k'ah násdalh hoh Judea yun k'ut ndai be ndunusdzit, 'i be sula tehnih inle. ¹⁷'Ants'i hoh ne'dusni nuhzun ih? K'us nts'e na'a neyust'e ts'ih nínt'uk, 'et whuz na'a seni be lhaóodusdla nuhzún ih? 'Et whuz na'a ndust'ah t'eh, 'et t'eh si khun teh, "A" doosni, 'ink'ez khun teh, "Awundooh" doosni t'ah. ¹⁸'Et whunts'ih Yak'usda 'aw nela dootnih ghait'ah. 'Et whuz na'a be nóhts'u yats'ulhtuk 'aw, "A" 'ink'ez, "Awundooh" chailah! 'Aw nawh yachats'ulhtuk. ¹⁹'Et Sizi Gri Yak'usda buYe' 'int'ah. 'Et hoh da Sylvanus,

Timothy, 'ink'ez si chah 'en bugha 'i be nohwhulh yáts'ulhtuk da, 'aw, "A" 'ink'ez, "Awundooh" chats'udníl inle, 'en be, "A" zeh 'int'ah 'et huwa. 20 'Et Yak'usda yé nets'u nahezya, 'i ts'iyawh, "A" ni, 'ink'ez 'en be, "Ndoh honeh" ts'utni. 'Et nuwheni negha Yak'usda uzdóolhtsi. 21 'Ink'ez ndun Christ bulh soo cho 'ilhuz nohwhulh nuzdelhúa nelusltsi, 'en Yak'usda 'int'ah. 'Ink'ez Yak'usda 'en zeh ne'inla, Ndoni ye ulhtus, 'et negha ooní'ai ho' 'int'ah. 22 'Ink'ez chah be hóodel'en, 'i be nuwheni chah neye hóodel'en nelusltsi. 'Ink'ez Ndoni nedzi yida'ai. 'I be bulah neba 'uk'elha whulhtsi. 23 'Ink'ez 'o 'un cha Yak'usda bunalh hoh suzul buch'a sut'ak teyin huba, njan nuhwhúndoolhdah hukwa cha'núszun. 'Et huwa 'awhuz Corinth ts'ih nachatúsdal. 24 'Aw nuhwhuba 'alha 'uhooont'ah whumoodih uzteleh hukwa cha'ts'ust'en. 'Et k'us ndet hoonáht'i hukw'u na'a 'un whuts'oolhzin. Bé 'alha 'uhooont'ah, 'i be Yak'usda ba nudelhúa 'et huwa.

2 1 'Ink'ez si chah seni lhadúsdla 'aw tso bulh nuhsts'u t'ésyalh hukwa cha'núszun. 2 'Et si sugha nuhdzi tso suli t'eh, ndan simba hoonust'i hoh sughá ho'ahl? Nts'e na'a simba nuhwheni tso ahli t'eh, hoonúst'i sughá hoh'ahl? 'Aw 'uhót'e għait'ah!

Ndun tinta! 'ant'en, 'en buba whunats'odoolnah huba' hoont'ah

3 'Ink'ez njan k'an 'et nuhwhudúsni 'i bugha zeh 'uda nuhsts'ó tl'a'aguz inle. 'Et nuhghuníya t'eh, doo ka nuhwheni nuhgha tso wusdle. 'Et whunts'ih nuhwheni nuhgha hoonúst'i sughá holts'it, 'et zeh hukwa' nuszun. 'Et huwa 'awhuz nuhsts'úchatuzesyal. Be hónonust'i, 'i ts'iyawh nuhwheni chah be whúnoolhnik hukwa' nuszun. 'Et whuz na'a 'et ndaht'ah t'eh, 'et suba 'alha 'uhooont'ah. 4 'Et sudzi tso be dzuh nuzut inle, 'et whuz na'a ndust'ah hoh 'i be sunatsul too hoonli hoh nuhsts'ó tl'a'aguz. 'Aw nuhdzi tso wulhsilh huba ilah nuhsts'ó tl'a'aguz. 'Et nts'e na'a be nek'ets'ints'i, 'i ncha, 'i nuhwhuba ust'i, 'et t'ewhuntehzeh hukwa' nuhzun, 'et huwa nuhsts'ó tl'a'aguz. 5 'Et whunts'ih 'aw si zeh tso chásdlah, nuhwheni chah ts'iyawh 'et hubugha 'en daja 'et huwa tso ahli. 'Et huwa k'an 'et nuhwhudúsni, doo ka 'aw tube cho nuhwhuba dzuh 'udoosni gunih. 6 Nuhwheni 'ankw'us ts'iyawh ndun nuhwhudúsni, 'en 'aw 'et soo hoolcho whe dzuh nus sulhdzut, 'aw 'et soo' hoont'ah. 7 'Et k'an nuhwheni ts'iyawh buba whunats'odoolnah, 'ink'ez k'enáznoo'ah, doo ka 'o nus budzi tso unli t'eh, 'et hoh 'i be buch'a'loodeh. 8 'Et huwa khunek ulhtus, 'i be nuhwhudúsni, ndunnah dune buba whunaoodelnah, 'en whunaaoobunteltun ts'ah'un na'a buk'ehtetsi!. 9 'Et ndez un'a nuhsts'un tl'a'aguz, ts'iyawh tulih hukw'u ne'zaht'en. 'Et 'i be t'ewhanteszeh danáht'ah dune ahli. 10 'Ink'ez ndun hoonli buba whunaoodélnah t'eh, si chah buba whunaoodutelhúnah. Hoonli buba whunaoodélnah, ndun buba whunaoodélnah, 'en Christ bunalh nuhwheni chah nuhwhuba whunaoodutelna 'et huwa. 11 'Et whuz na'a 'uts'ut'en t'eh, 'et t'eh Satan 'aw nech'a' oolhdeh għait'ah. Ndett whe nech'a' telhdoh hukwa' 'ut'en, 'et ts'iyawh t'ets'onínzun.

'Et neMoodihti dáti suba da'duteztan li'uja

12'Aw 'et keyah Troas, 'et nusya, ndi Christ bughunek unzoo, 'i be hubulh yatelhtuk, 'et wheni whuz lhughadiya. 'Et Moodihti dáti suba da'duteztan li'uja. **13**'Et whunts'ih sulhutsin Titus 'en buka ités'en, 'et whunts'ih 'aw nachálhtel. 'Et hoh suyéghah be suba ts'ah'un cha'hóot'ah li'ust'ah. 'Et huwa hubugho whenásja, 'et Macedonia yun k'ut ts'ih lhughadíya. **14**'Et whunts'ih Yak'usda ts'un chanailya dusni. 'En bugha Christ 'en be 'ahoolhyez whuch'a' ts'úlhdeh. 'Ink'ez ndi 'en bugha be t'ets'oninzun, sooltsun, 'i k'una'a nuwheni negha 'un 'ilcho whedándi li'ínt'ah. **15**'Ink'ez ndan hudujih 'ink'ez ndan kwuncho yuh ts'ih hutedulh, 'en hubutah Christ 'en ba Yak'usda ts'un buba sooltsun li'ts'int'ah. **16**Bulunah dahútetsah whuzahiltsun, 'i be kwun cho yuh hutedulh. 'Et 'onghun chah be ts'ukhuna, 'i zahiltsun, 'i be 'ilhuz wheni hukhutenalh, 'et whuz na'a zeh buba li'ts'int'ah. 'Ink'ez dune ndan 'int'ah ndi 'ut'en 'et huba soo 'úldzoo? 'Aw huhoolah! **17**'Et whunulh'en, Ihanah Yak'usda bughunek 'uts'un na'a ne'hiyulh'en. 'Et hoh sooneya 'uhulh'en. 'Et whunts'i 'aw hubulh ndúchats'it'ah. Yak'usda nehailh'a. 'Et ts'ah'un na'a hoh 'ants'i Yak'usda ba yats'ulhtuk ho' ts'utni, 'et whuz na'a Yak'usda bunalh hoh Christ 'en be yats'ulhtuk.

Nuhwheni Christ nuhwhuts'un yuk'e'ánguz 'i lí'aht'ah

3 **1**Doo chah zeh 'uztet'ilh ts'ah'un dune ts'inli nuhwhuts'u duténilh ih? 'Awundooh! 'Et bulunah ndez na'a njan nduhut'en, nuhwheni nuhwhuba dustl'us k'ut nuhwhuba na'dudóosdzi. Whuz na'a nets'u hukwa' nuhzun. 'Ink'ez nuhwheni nuhts'un dustl'us k'ut, 'i chah huba na'dutésdzi. 'Et whunts'ih nuhwheni 'aw nduchá'ts'ust'en. **2**Nedzi k'ut 'uk'e'éduguz hoh ts'iyanah hukw'u yahalhtuk. 'Et whuz na'a ts'iyanah dune t'enohonánzin. **3**Nts'e na'a nuhwhuba ne'úzninla hoh nuhla ts'út'en, 'et huwa Christ nuhwhuts'un yuk'e'ánguz, 'i lí'aht'ah. Ts'iyanah t'éoonínzun 'et hubugha. Ndai 'uk'e'éduguz, 'i 'aw bé 'uk'une'usduguz be lí'inal, ndun Yak'usda khuna, 'en buyégha, 'en be 'uk'e'éduguz ho' 'int'ah. 'Aw tse k'ut 'uk'echa'ídugus, dune budzi k'ut 'uk'e'éduguz ho' 'int'ah.

**'Uda khunek 'uk'e'éduguz, 'i bugha dune yahadlah, 'et
whunts'ih Yak'usda buyégha be dune hukhuna**

4Christ 'en bugha Yak'usda 'en zeh but'aníznenstan, 'et huwa whuz na'a yats'ulhtuk. **5**'Et whunts'ih ndi 'ut'en huba whenich'oh duba sóo uzdutneh hoh ndi 'ut'en 'uts'ulh'ih, 'et 'aw whuz na'a chats'unízun. 'Et k'us Yak'usda 'en bugha zeh neghalts'ut hoh ndi 'ut'en huba sóo uzdutneh 'et huwa. **6**'En bugha neghalts'ut hoh nuwheni chah huba soo uzdúja. Ndi k'andit khunek nuwhuba lhadússla neba neóoni'ai, 'et huba Yak'usda ba nets'út'en ts'inli.

'Et whuz na'a Yak'usda negha óoni'ai. Njan ndi k'an 'et nets'ú yoozi, dich'oh buyégha gha 'útni. 'Aw 'uda khunek 'uk'e'éduguz, 'i 'aw 'i bugha ilah. 'Et ndi 'uda khunek 'uk'e'éduguz, 'i bugha dune yahadlah, 'et whunts'ih Yak'usda buyégha be dune hukhuna nasdli 'et huwa. ⁷'Et ndi 'uda khunek yuk'e'ánguz, 'i tse k'ut buk'e'éduguz. Ndi khunek 'i bugha yahadlah suli. 'Et ndi ye dézti, 'i be 'uyinla. 'Et huwa Moses bunen k'ut buts'un hayánduz suli. 'Et buts'uh hanáwheoondunide, 'et whunts'ih Israel buzkehkah 'o nus huba hoolhtus, 'aw hinoolh'en ghaft'ah. ⁸'Et whunts'ih Yak'usda buyégha, nts'e na'a nela 'ut'en, 'et 'o nus neba ye dézti, 'i 'int'ah. ⁹'Et ndi 'uda khunek yuk'e'ánguz, 'i bugha yahadlah suli, 'i dézti t'eh, 'et t'eh ndi k'an 'et 'i be nela 'uhhudut'en, 'i ts'ah'un dune ts'inli, 'i 'o nus dézti ho' 'int'ah. ¹⁰'Et 'uda ndi ye dezti, 'i 'aw 'o nus degha nus ye dézti, chaílah. 'Et ndi 'uda ye dezti, 'i k'an ye dezti, 'i 'on nus ye dézti 'int'ah 'et huwa. ¹¹'Et ndi 'uda 'int'ah, 'i dézti whunts'i, 'i hoolah wheninle t'eh, 'et ndi k'an dezti, 'i 'ilhuz wheni 'int'ah. 'Et huwa 'i degha nus dézti hó' 'int'ah. ¹²'Et huwa ndai Yak'usda ts'un hukwa tsi ts'uholi, 'et hooncha. 'Et huwa tube cho hoh nohwhulh yáts'oohluk. ¹³'Aw Moses k'una'a cha'ts'ust'en. Ndi ndai buts'un hayánduz, 'i hoolah whénininle, 'et whuch'a dunen yegha' welhnik. 'Et whuz na'a whulatah wule whuch'a, Israel buzkehkah 'aw 'ahoolhyez honoolh'en ghaft'ah. ¹⁴'Et whunts'ih hubeni duts'o suli. 'Et k'an 'et dzin whuts'un ndi ndai 'uda khunek huba lhadússla hik'eyalhtuk, 'i buts'oh gha' weznik, 'i, 'ahoolhyez 'et zeh ndunt'ah. Christ 'en zeh yuts'ú hanaitelhchos 'et huwa. ¹⁵'Et whunts'ih k'an 'et dzin whuts'un ndai Moses yuk'une'úzguz, 'i huk'eyalhtuk t'eh, budzi 'awhuz bugha' weznik li'hint'ah. ¹⁶'Et whunts'ih 'ilhunuh neMoodihti ts'un nalhú'a t'eh, 'et t'eh ndi bugha' weznik 'i hubuts'a hanaitelhchos. ¹⁷'Et neMoodihti 'en Yak'usda buyégha 'int'ah. 'Ink'ez neMoodihti buyégha nts'e dez'ai, 'et huwa ndi neba yuladetnik. ¹⁸'Et nuwheni chah nenen yuts'á hana'alhchooz hoh nts'e na'a be na'uzdunul'en 'i be ts'onilh'en, 'et whuz na'a neMoodihti ye dézti, 'i, 'ahoolhyez uznih'en. 'Ink'ez ndi 'uk'e'éduguz, 'i uznih'en, 'et 'i k'una'a 'uts'uja. NeMoodihti ye dézti, 'i 'o nus ye dézti, 'i k'una'a 'uts'int'ah. Dzin totsuk nusyaz zeh 'uts'et'ilh. 'Ink'ez neMoodihti buyégha, 'en bugha whuz na'a 'uhóoja.

Christ bughunek unzoo, 'i neba be whét'en, 'i unli

4 ¹'Et huwa ndi Yak'usda ba be ne'ts'út'en, 'et whuz na'a Yak'usda ye te'ninzun. Nts'e na'a neghalts'ut, 'et hoh 'aw 'ustl'e' 'uts'ooneh ghaft'ah. ²'Et whunts'ih dune nunúl'i tube hukwaya hoonli tune'hut'en, 'et huwa nuwheni ts'iyawh 'et whuch'a dah ts'utni. Dune ts'una'ah, 'et nuwheni 'aw nduchá'ts'ust'en. 'Ink'ez Yak'usda bughunek 'aw whuts'it bulh chats'úsdloh. 'Et whunts'ih khunek 'alha 'int'ah, hubúznulhtun. 'Et whuz na'a Yak'usda nall ts'yanah hubuyuh ts'ih bugha t'ets'oninzun, 'i ts'un huba nats'oodítedzi. ³'Et ndi khunek unzoo, 'i be yats'ulhtuk, 'i bugha' weznik t'eh, ndunnah kwuncho

yuh ts'ih hutédluh, 'en bugha' weznik ho' 'int'ah. ⁴Ndunnah 'en ndi yun k'ut whuyak'usda dudeni be chawhes'en ubulhtsi. 'Et huwa Christ bughunek unzoo ye dézti, Christ, 'en Yak'usda yunduwhut'en, ndai buts'un háyanduz, 'i ndunnah dudeni be chahuwhés'en 'aw hube yudoodi ghaft'ah. ⁵Aw nuwhenich'oh khuyanats'ultuk ilah. 'Et k'us Christ, 'en Sizi neMoodihti, 'en bugha 'un whuts'útni. 'Ink'ez nuwheni, Sizi 'en ba 'ulhna ts'inli. ⁶'Et Yak'usda tsahólgus hoh be whét'en, 'i yuka' dani ibulh 'aho whét'en suli, 'et whuz na'a 'uhóoja. 'En zeh 'int'ah 'et huwa nedzi bé dendí li'uja. Ndi Yak'usda ye dézti, 'i bugha t'ezninzun, 'i neba be whét'en, 'i ho' 'int'ah. 'Et 'i nedzi be dendí. 'Ink'ez ndi ye dézti, 'i Sizi Gri bunen buts'un hayánduz ho' 'int'ah.

**Ts'iyantsuk hoonli hoontsi' nets'ó tukat, 'et
whunts'ih 'aw nech'a 'oodeh ghaft'ah**

⁷Neyust'e 'i whutl'us be 'ulya, 'i li'tsint'ah. 'Ink'ez ndi ye soode'a be' 'uts'intah, 'i Yak'usda negha ininla. 'Et huwa ts'iyanah t'ehonóozin ndi degha nus ye úlhtus, 'i Yak'usda buts'un haíyankat, 'aw nuwheni nets'u haínkat ilah. ⁸Ts'iyantsuk hoonli whe yuk neznlíht'uk, 'et whunts'ih 'aw nech'a 'oodeh ghaft'ah. Tube whets'íntsaz 'et whunts'ih 'awhuz uznint'uk ze' ts'int'ah. ⁹Whulah teh nech'a ne'whut'en 'et whunts'ih Yak'usda 'en 'aw nela dootnih ghaft'ah. Khunek be nena'hulhdeh t'eh, 'et whunts'ih 'aw nech'a 'oodeh ghaft'ah. ¹⁰Nts'e na'a Sizi neMoodihti neba dazsai, 'et 'ilhuz neyuh whudez'ai. 'Et 'i be ts'iyanah t'ewhuntezeh Sizi ye khuna, 'i neyust'e hubutah 'uyint'ah. ¹¹Nuwheni ndi 'ilhuz be ts'ukhuna 'i ts'it'i, nuwheni ts'iyawh Sizi 'en buba daztésah, 'et wheni butl'a'ízduddelya 'et huwa. 'Et ndi yun k'ut neyust'e, 'i be Sizi ye khúna, 'i ts'iyanah t'ehontezeh. ¹²'Et njan nuwheni be daztésah, 'i neyust'e ghu hoonli. 'Et whunts'i nuhwheni njan 'ilhuz be ts'ukhuna, 'i nuhwheni nuhghu hoonli. ¹³'Ink'ez nuhwheni nts'e na'a be nuhwhuba 'alha 'uhoont'ah 'ink'ez nuwheni chah nts'e na'a be neba 'alha 'uhoont'ah 'i bulh lhulhuga zeh 'int'ah. 'Et huwa nts'e na'a 'uda 'uk'e'éduguz, 'i ndet 'uwhulhní, 'et ndez na'a njan ndutni hoh ndutni, "Et suba 'alha 'int'ah 'et huwa 'i khunek be yalhtuk." 'Et nuwheni chah 'i ts'iyawh neba 'alha 'int'ah, 'et huwa 'i khunek be yats'ulhtuk. ¹⁴'Et huwa njan t'ets'oninzun, ndun Sizi neMoodihti dinaidilhti, 'en zeh nuwheni chah Sizi 'en bulh dinánedutélelh. 'Et whuz na'a nuwheni 'ink'ez nuhwheni chah ts'iyawh 'ilhunaneoowezdla hoh dubut neninatelelh. ¹⁵Nduhoolcho nelh ne'whut'en nuhwhuba whútezoo 'et huwa. 'Et whuz na'a ndi degha nus ye únzoo, 'i, nuhtah hoonli, 'et nuhwheni nuhgha 'o nus Yak'usda ts'un chanailya ts'utni wule. 'Et huwa hiba whudelhti.

Ndai chats'es'en, 'i whunts'i be 'alha 'uhoont'ah 'i be uznih'en

¹⁶'Ants'i doo ka 'uts'ut'en ts'unoozin gunih. Neyust'e whénilhjut 'et whunts'ih ndai neyéghah unli, 'i dzin totsuk ts'iyawh k'andit nadleh. ¹⁷'Et ndet hóontsi' neghá honkat, 'et 'astl'iyaz zeh neba 'uwhut'ih 'et

huwa. 'Et neba 'ants'i li'uhooont'ah. 'Et k'us njan be hóontsi' neghá honkat, 'i be 'o nus neba be whudezti, 'i neba yulhtsi. 'Ink'ez ndi be whudezti, 'i, 'ilhuz nuwheni 'uyínla. 'Et neba hooncha k'et 'aw uzdooni ghaít'ah. 18Ndai ts'a'en, 'i neba 'ants'i unli. Ndai 'aw chats'és'en, 'i zeh neba ts'ah'un 'int'ah. Ndai ts'a'en, 'i, 'et 'astl'i yiaz neba whuté'tilh 'et huwa. 'Et whunts'ih ndai chast'en, 'i 'ilhuz wheni 'int'ah.

**'Aw ts'a'en, 'i bé ilah hoh ndi yun k'ut uzdelhts'i, be 'alha
'uhooont'ah 'et 'i be zeh ndi yun k'ut uzdelhts'i**

5 1'Et t'ets'oninzun neyust'e unli, 'i bun k'una'a hoh ndi yun k'ut uzdelhts'i. 'Et whenílhjut t'eh, 'et ch'a Yak'usda 'en 'udun koo neba whulh'ai. 'Aw dune dula be 'uhóonla ilah, 'et 'ilhuz nduk yak'uz 'et 'úhoont'ah. 2'Et huwa 'alha ndi bun be ts'uwhut'i hoh khudutso li'ts'utni. 'Ink'ez nekoo nduk yak'uz whuz'ai 'et bukl'éznentai. 'Et huwa nek'eyútelhbilh buts'un tube hukwa' uzninzun. 3Nek'éylhbun 'i be soo nenadinla li'ne'ínlia, 'et whuz na'a nduts'úja t'eh, 'et zeh 'aw 'ust'et chats'ílah li'ts'int'ah. 4'Alha nuwheni ndunnah ndi bun be huwhut'i, nuwheni lhat hoontsi' nek'ut whuz'ai, 'et huwa khuts'udutso. 'Aw nenaih be'et hukwa cha'uznizun. 'Et k'us 'o nus 'uyoo lhai be' 'uts'oot'e hukwa' uzninzun. 'Et whuz na'a be ts'ukhuna, 'i ndi be daztétsah, 'ants'i whélno li'tet'ilh. 5'Et ndun nuwheni njan huba lhanédinla, Yak'usda 'en 'int'ah. 'Uda Ndoni be lhanédinla, 'et 'i be bulah neba 'uk'elha whulhtsi. 6'Et huwa 'awhooleyéz whéchats'uniljut. T'ets'onínzun neyust'e be nduts'int'ah t'eh, 'aw neMoodihti bulh cha'ts'it'ah. 7'Aw ts'onilh'en, 'i be ílah hoh ndi yun k'ut uzdelhts'i, be 'alha 'uhooont'ah 'et 'i be zeh ndi yun k'ut uzdelhts'i. 8'Et whunts'ih 'o nus nedzi ulhtus hoh neyust'e koo chats'uhoot'ih t'eh, 'ink'ez neMoodihti bulh uzdelhts'i, 'et hoh 'o nus soo ts'uhootét'i.

Dune Yak'usda bube'ildzun, Christ neba naheyelh, 'en bubut nízteyalh

9'Et huwa ndi yun k'ut uzdelhts'i k'us yak'uz uzdelhts'i, ndet Yak'usda nets'o hukwa' ninzun, 'et 'ahoolhyez buba 'uts'uwhulh'en whuz uznint'uk. 10'Et 'ilhunah ts'inli hoh Christ 'en neba naheyelh bukw'usuda bubut nízteyalh. 'Et huwa nts'e na'a ndi yun k'ut dats'últsi', k'us dats'úldzoo, 'et whuz na'a neba k'elha whutele. 11'Ink'ez neMoodihti, 'en bé whunutjut, 'et hubugha 'et t'ets'onínzun. 'Et huwa ts'iyanah dune whúz ubuznilh'uk. 'Et Yak'usda 'ilhunah ts'inli hoh nuwheni net'enínzun. 'Ink'ez 'et uncha nuwheni chah nuhyuh ts'ih bugha t'ets'oninzun, 'et hoh net'enahzun.

Yak'usda, Christ yudinda hoh yinkak dune ts'iyawh ts'un ninábudelya

12Nuwheni doo chah nuhwhuba nats'ududoodzi ghaít'ah. 'Et k'us nuhwheni negha 'uwhudelhti, 'et nuhts'u hukwa' ts'uninzun. 'Et huwa 'onghoh dune duna be hinilh'en zeh huhoont'i 'et whunts'ih dahínt'ah hubudzi be 'aw howu

nuni chaonususde, 'et ndunnah dats'ínt'ah soo ts'ah'un na'a ubudutéhnih ho'hoont'ah. ¹³'Et ne-eni hoolah li'ts'int'ah t'eh, 'et Yak'usda buba' hoont'ah. 'Et ts'ah'un nuníznudeh ts'inli t'eh, 'et nuhwheni nuhwhuba 'hoont'ah. ¹⁴'Et huwa Christ ye nek'entsi', 'i be 'o nus 'uzdunult'uk. Whunulh'en, 'ilhunuh dune ts'iyanah ba dazsai t'eh, 'et t'eh ts'iyanah yahadlah. ¹⁵'Ink'ez ts'iyanah ba dazsai 'et huwa nuwheni ndan ts'ukhuna, 'aw whenich'oh neba zeh ilah hoh ndi yun k'ut uzdelhts'i. 'Et k'us ndun neba dazsai 'ink'ez dinadija, 'en ba zeh ndi yun k'ut uzdóolts'i. ¹⁶'Et huwa k'an 'et njan whuts'un ndi yun k'ut dune nena be uznill'h'en dahínt'ah, 'et 'aw whuz na'a ilah hoh dune t'ebuznínzun. 'Et 'alha whutsuh da 'et whuz na'a Christ 'en bugha t'ezninzun. 'Et whunts'ih k'an 'et 'aw whuz na'a zeh 'en bugha t'ets'onínzun. ¹⁷'Et huwa ndan Christ yudínda, 'en buyégha nduhóolcho k'ahoondit nawhúsldli. 'Et whutsuh da 'int'ah hukw'u na'a, 'et ts'iyawh buba hoolah whuzdli. 'Et k'us ts'iyaantsuk buba k'andit nawhúsldli. ¹⁸Ndi Yak'usda ts'un 'int'ah. Yak'usda dich'oh Sizi Gri 'en bugha ts'un dune nawhulh soo ninawhunt'ai. 'Ink'ez ndi Yak'usda ts'un dune nuwhulh soo ninawhunt'ai, 'et hubugha dune bulh yáztelhtuk, 'et k'an 'et Yak'usda negha oon'i'ai. ¹⁹'Et whuz na'a, Yak'usda Christ yudinda hoh yinkak dune ts'iyawh ts'un nuwhulh soo ninawhunt'ai. Ts'iyaantsuk hoh hich'a ne'ust'en, 'et 'aw 'o 'un hubuk'echahoo'al. 'Ink'ez ndi khunek Yak'usda ts'un dune nuwhulh soo ninawhunt'ai, 'i negha in'i'ai. ²⁰'Et huwa Christ 'en ba khunek na'a ts'inli. Yak'usda nuwheni nebe nohwhulh yálhtuk li'utni. 'Et hoh nuhsts'un tézdzudli, k'an 'et whuts'un soo Yak'usda ts'un naoohlúyeh! ²¹Christ, ndun lubeshi bughu hoolah, 'en Yak'usda nuwheni neba lubeshi suli 'et huwa. 'En bugha Yak'usda ye ts'ah'un na'a 'int'ah k'una'a 'uts'int'ah ka.

Yak'usda ba ne'ts'ut'en

6 ¹'Et 'ink'ez nuwheni Yak'usda 'en bugha ndi lhulh 'uts'ut'en ts'inli hoh khunek ulhtus, 'i be ndun whuts'útni, Yak'usda ye unzoo, 'i 'ants'i 'et wulhchoot gunih. ²'Et njan ndutni,
“Soo 'et neóninzut, 'et nyoozálhts'a.

Ndet dzin dinjih, hoh wheghah whezulh 'et nla 'usja," ni.

Njan whunulh'en, 'ilhudzin 'aw 'et nela 'ewhuduténih, 'aw 'et neóninzut. Njan whunulh'en, hoh teh uzdutejih neóninzut, 'aw 'et nduhooja. ³'Aw nuhwhuba dzuh nuhghá ts'uh'o'ah hukwa cha'ts'unízun. 'Et huwa nts'e na'a Yak'usda ba ne'ts'ut'en ts'inli, 'aw hoh hukw'éholts'it hoolah. ⁴'Et whunts'ih ndúhoolcho hoh ts'ah'un na'a Yak'usda ba ne'ut'en 'uts'int'ah. 'Et ndez na'a njan ndúts'int'ah, 'uts'oot'e ghaít'ah, 'et whunts'ih whulh ts'ooyin. Nek'éhoot'ah nets'u whélts'ulh, hoonliyaz ka 'ezdunidzut, whulutah neba howa whúlna, ⁵'ink'ez nehoolhtsas, tsak'ezdi'ai, dzuh nenahulhdzut, 'ut'en howa whúlna, chats'itez, 'ink'ez sahá'ts'udelya 'et chah. ⁶Lubeshi ch'a khuts'udli, be t'eoonudzun, tacha'ts'udinik, 'uyoon ts'un ts'inzoo, 'ink'ez Ndoni be ts'ukhuna, 'ink'ez ts'ah'un na'a be nék'ets'ints'i, 'et chah. ⁷Khunek be 'alha 'int'ah, be yats'ulhtuk, Yak'usda ye ulhtus, 'i be 'uts'ut'en, be

lhts'udúghan, 'i ts'it'i hoh ts'ah'un na'a 'et nuwheni lhelhch'a ts'ih nela be nuts'úle. Whuz na'a Yak'usda ba ne'ts'ut'en ts'inli. ⁸Ndet huba uzdézti k'us huba chats'udíti, 'ink'ez ndet hoontsi' k'una'a neghu yahalhtuk, k'us hoonzoo k'una'a neghu yahalhtuk, 'ink'ez dune uzna'ah nehutni, ts'ah'un na'a khunek be 'uts'utni 'et whunts'ih. ⁹Dahoont'ah huwa dune t'enehunínzun huninzun, 'et whunts'ih ts'iyanaah net'ehunínzun. Nts'e na'a hukw'ě daztétsah li'ts'int'ah 'et whunts'ih dáhooja, 'et whulh ts'úkhuna. Nehutuzelhghelh hukw'u na'a nehoolhtas t'eh, 'et whunts'ih whulh ts'úkhuna. ¹⁰Dats'ínt'ah huwa tso ts'inli, 'et whunts'ih nedzi be ts'uhóont'i. Dats'ínt'ah huwa tets'ul'en 'et whunts'ih ndai be soo 'uts'oot'e, 'i lhanah hubugha ts'iyu'aih. Dáhoont'ah hoh ndai hoonli be téts'ul'en 'ink'ez chats'ít'i, 'et whunts'ih ts'iyaintsuk ts'ít'i.

'i but'aghóohnnalh gunih

¹¹Nuhwheni Corinth whut'en ts'et whucho nuhwhuzdáni. Nedzi ndulhcho 'i be nuhk'ets'intsi' ts'ulhtsi. ¹²'Aw nuwheni neghá ilah k'ah náht'uk. Nts'e na'a nets'un daht'ah, 'et whuz na'a 'aht'ah. ¹³'Uzkehka ahli hukw'u na'a nohwhulh yálhtuk. Nts'e na'a nuhts'un 'úts'int'ah, nuhwheni chah 'et whuz na'a nets'un 'óoht'e. ¹⁴Ndunnah huba 'alha cha'hoot'ah, 'en hubuts'ú nidoohdelh gunih. Nts'e na'a simba ts'ah'un na'a ne'ut'en 'ink'ez ts'ah'un na'a nucha'ust'en, 'en 'aw lhulh 'uhoot'en ghat'ah. 'Aw whuz na'a 'uhót'e ghat'ah! Nts'e na'a simba whét'en 'et usda 'ink'ez tsahólgus yuh usda bulh, lhuzih hooduke? ¹⁵Nts'e na'a simba Christ, 'en Beliar 'en bulh 'ilho 'uhoot'e? 'Et nts'e na'a simba buba 'alha 'uhoot'ah 'ink'ez buba 'alha cha'hóot'ah, bube 'ut'en k'ah lhgha 'uwhútet'ilh? ¹⁶Nts'e na'a simba Yak'usda hubuluglez whucho 'ink'ez 'ants'i 'uk'edéltsi bulh lhgha' tet'ilh? Soo cho whunulh'en Yak'usda khúna, 'en hubuluglez whucho ahli. 'Et whuz na'a Yak'usda ndutni,

“Hubudzi yuh 'ust'ah 'ink'ez hubutunusya.

HubuYak'usda tesdle 'ink'ez 'en sudune hutele.”

¹⁷'Et huwa neMoodihti nets'u náhezya hoh ndutni,

“Nuhwheni 'en hubutah ts'ih hanáhdhelh

'ink'ez hubuch'a 'aht'ah.

Ndai dutsun unli, 'i but'aghóohnnalh gunih,

'et sih nanhoolhúchoot.

¹⁸'Et Si nuhwhe'aBá whúsdle,

'et nuhwheni suye'kah 'ink'ez sutse'kah tehle.

NeMoodihti ts'iyaintsuk hoh ulhtus, 'en 'utni.”

7 ¹'Et huwa nuhwhuk'esi' soo zélhts'ai, ndi yé nets'u nahezya, 'i neghun hoonli. 'Et huwa neyust'e 'ink'ez neyéghah 'i ndai lubeshi be dutsun suli, 'i ts'iyawh buna'ts'oolhdeh. Yak'usda 'en bé uznuljut. Ndi bé uznuljut huwa 'et 'i be ndi lubeshi bughu hoolah, soo ts'ah'un na'a lhats'ódooleh.

'Aw 'ilhunah whunts'i buch'a núcha'ts'ust'en

²Nuhwheni nuhdzi neba da'dútahtih. 'Aw 'ilhunah whunts'i buch'a núcha'ts'ust'en. 'Aw 'ilhunah whunts'i tinta cha'ts'ust'ih. 'Aw 'ilhunuh whunts'i bugha hacha'ts'undunest'a. ³'Aw nuhk'ehos'ah hukwa ilah 'udusnih. Hoh da nuhwhudáni nedzi yuh ahli hoh nohwhulh yáts'utadlah k'us nohwhulh ts'ukhutena. ⁴Tube cho 'aw whechasaz hoh 'et hubugha nohwhulh yátelhtuk. Tube cho nuhwhudélhti hoh nuhghu yalhtuk. Bé k'enaznut'a, sudzi dez bun. Hoontsi', 'i sk'uz nínt'uk, 'et whunts'ih tube cho be ts'úhoont'i, 'i sudzi dez bun. ⁵Soo ts'ah'un na'a whunulh'en, Macedonia yun k'ut néznindel, ts'iyaintsuk be nech'a dzuh né'whut'en. 'Et bulunah neghu lhena 'uhudutni. Ts'iyaintsuk hoh wheznuljut, 'et huwa 'aw nats'oolyis ghait'ah. ⁶'Et whunts'ih ndan hubudzi nduda, 'en ts'iyawh Yak'usda k'ena'bune'a. 'Et Titus neghu ninya, 'et hoh nuwheni chah nek'enane'a. ⁷'Aw 'et zeh ilah, nuhwheni ts'iyawh sk'eni sahli. 'Et huwa ahtso ahli nióonah'ai. 'Et whuz na'a tube ncha, 'i be si ba hukw'úne' teht'en hukwa' nahzun. Titus ts'iyawh 'et hukw'a nelh nawhelnuk, 'et huwa 'o nus whunélhnik suli. ⁸Soo cho nulh'en, ndi dustl'us nuhnts'o tl'ai'ai 'et hubugha tso ahli ínle. 'Aw sba dachahóot'ah dusni, 'et whunts'ih sudzi únduda hoh 'uk'úne'zíguz. 'Et whunts'ih 'aw sudzi cháandidah. T'éoonúszun ndi dustl'us be nuhdzi dúnteda, 'et whunts'ih 'astl'iyaz huba zeh nuhdzi ndúnteda. ⁹'Et k'an 'aw 'et whunélhnik. Tso ahli 'aw 'et huwa ilah. Ndi tso bugha lubeshi whuch'a nuhbeni nahadunehla. Yak'usda hukwa' ninzun k'una'a tso ahli inle 'et huwa. 'Et hubugha tso ahli hoonliyaz hubugha nuwheni negha tinta chawháh'al. ¹⁰Yak'usda hukwa' ninzun k'una'a tso ts'inli t'eh, 'et 'i gha lubeshi whuch'a ne-eni lht'anaznooleh uzdoojih ka, whuz na'a 'aw nedzi úndooda ghait'ah 'et huwa. 'Et whunts'ih ndi yun k'ut hiye tso hinli, 'i be yaztádlah. ¹¹Howu nuní nuhzut, Yak'usda hukwa' ninzun k'una'a tso ahli inle. 'Et dahooja ts'iyawh 'a tsih ndutéhnih hukwa' nahzun. Yak'usda 'en bulh dunekah dutehnih hukwa' nahzun. 'Et nuhwhuba dzuh whuzdli. 'Et hubugha whenulhujut lí'ah't'ah, 'et hoh sk'enehtai. Tube cho ts'ah'un nenaóoteh'ah hukwa' nahzun. Nuhwhuba dzuh 'ohoont'ah, 'et chah ts'iyawh nenaóoteh'ah hukwa' nahzun. 'Et huwa ndúhoolcho hoh lubeshi nuhghu hoolah suli. ¹²Ndi dustl'us nuhnts'o k'e'aguz, 'i be, ndun tinta' ant'en 'ink'ez ndun bulh tinta' ant'en 'aw 'en bugha ilah nuhnts'o tl'a'aguz. 'Et whunts'ih Yak'usda nalh ts'ah'un na'a nuhwhuts'unulhtun, 'et huwa nuhnts'o tl'a'aguz.

Titus da nedani, 'i bugha tube hoonúst'i

¹³'I bula gha ts'ih k'enáneht'a. 'Et 'i be zeh nuwheni chah k'enáznet'a. 'Et 'o 'un chah, Titus buyégha nuhwheni nuhgha 'et k'andit nasdli lí'uja. 'Et huwa 'o nus tube cho ts'onélhnik. ¹⁴'Et nts'oh tulih Titus ts'un nuhoonust'i

hoh zeh nuhghu yalhtuk, 'aw 'et hukwayá chasdlah. 'Et k'us ndi khunek be 'alha 'int'ah be yats'ulhtuk, 'i be zeh nuhwhubúlh yats'ulhtuk. 'Ink'ez 'et whuz na'a nts'oh Titus ts'un nuhoonúst'i zeh nuhghu yalhtuk, 'et chah 'alha 'ohoont'ah Titus nehoni'ai. ¹⁵'Et whunalnih nts'e na'a khunek k'une' aht'en. 'Et whuz na'a nuhyust'e dulduz 'ink'ez nuhwhuba wheóonujut hoh n'az de nuhnts'un úyalh nulh'en. 'Et huwa 'o nus nuhk'esí suli. ¹⁶'Et ts'iyaintsuk ne'aht'en ts'ah'un na'a ne'aht'en, 'et huwa 'i be tube cho whunélhnik.

Ts'iyaintsuk ndai ilh'en, 'i degha nus hoonzoo k'una'a 'uhóonla

8 ¹Sulhutsinkah, 'aw 'et Macedonia yun k'ut Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh, nts'e na'a Yak'usda ye unzoo, 'i 'et butl'a whélt'sut, 'et hubugha ts'iyawh 'et t'ewhuntehze hukwa' uzninzun. ²Tube te'hul'en hubutah 'et hoont'i tube cho huhóont'i. Tehel'en 'et whunts'ih hubula hoonli hoh 'onghoh bula' huja. ³'Ink'ez chah dahínt'ah hoh daooneltsuk hubugha húnle, 'et whunts'ih 'et 'o nus 'uwhuneltsuk, 'et zeh hubugha huteleh, whuz na'a hukwa' huninzun 'ink'ez 'et whuz na'a nduhuja. 'Et t'ewhunészin 'et ts'ah'un na'a 'ohoont'ah. ⁴Ndi ye unzoo, 'i, 'et Macedonia whut'en butl'a hó'ai, 'et huwa dune Yak'usda bube'ildzun, 'en lhulh 'uhint'ah hukw'u na'a hoh bula hutenilh. 'Et hukwa soo cho nehoodulhkut 'et ts'iyawh dune Yak'usda bube'ildzun 'en huba ts'óolchoot. ⁵'Et ndahúja, 'aw hukwa tsi chats'uhoolih k'una'a ne'hinla. 'Udechoo dich'oh neMoodihti gha' hududulya. 'Ink'ez Yak'usda hukwa' ninzun k'una'a, 'i gha negha' hududulya. ⁶'Et huwa Titus khunek ulhtus, 'i be uzdáni, ndi ye unzoo, 'i nuhwheni 'udechoo nohwhulh whe 'idilh'en, 'et ts'iyawh lhaóodooleh huba' hoont'ah. ⁷'Et whunts'i ts'iyaintsuk ndai ilh'en, 'i degha nus hoonzoo k'una'a 'uhóonla. Be 'alha 'ohoont'ah 'i be, nuhghunek, be t'éoonudzun, 'a tsih ndutehnilh, 'ink'ez be nek'ehtsi', 'i chah. 'I ts'iyawh degha nus hoonzoo hukw'u na'a 'uhóonla. 'Et whuz na'a ndi ye unzoo, 'i be hoonzoo whuzúlhtsi.

Christ 'en k'una'a 'uts'oot'en

⁸'Aw 'et ndahneh nuhwhudusni ilah. 'Et whunts'ih nts'e na'a 'uyoon 'en 'a tsih 'uhudutenilh, 'ink'ez be nék'ehtsi', 'i whunéuntelhun, 'et whuz na'a 'un whudusni. ⁹NeMoodihti Sizi Gri, 'en ye unzoo, 'i bughu t'eoónáhzun 'et huwa. Nts'e na'a dalcho 'i be soode'a 'int'ah, 'et whunts'ih nuhwheni nuhwhuba tel'en suli. 'Et ndai ye tel'en, 'i nuhwheni be soo deh'a wahle. ¹⁰Ndi daja nuszun 'et ts'ah'un nuhwhudutesnilh, 'et degha nus nuhwhuba whutézoo. 'Ugha da nuhwheni hukwa' nahzun 'ink'ez hoonáht'i hoh ndaht'en, 'et 'awhuz tulih 'et ndaht'en. ¹¹K'an 'et lhaóodooleh huba' hoont'ah. 'Et nts'e na'a nuhwhubeni lhadáhla, whuz na'a lhaóodooleh. ¹²'Et whunulh'en, dune dudenl lhaídinla hoh sooneya daltsuk huwa yúte'alh, 'i 'aw 'et soo 'úneltsuk ho' 'int'ah. Ndai huwa yúte'alh, 'o 'unyaz

huwa yúte'ah hukwa' ninzun whunts'i, 'aw 'ooneh ghait'ah, 'et soo' hoont'ah. ¹³Njan nuhwheni nuhwhuba howa whulna 'ink'ez 'onghun 'aw hoonliyaz cha'hust'en, 'aw 'et 'uwhudúsni ilah. ¹⁴'Et k'us ts'iyanah ba lhugha 'ahot'e. 'Et whuz na'a nuhwheni lhai aht'i t'eh, ndunnah cha'ít'ih, 'en be bulah bughah'ah. 'Et whuz na'a lhula' ts'oodut'en huba' hoont'ah. ¹⁵'Et whuz na'a whutsuh da 'uk'e'anguz hoh ndutni, "Et ndan k'us lhai hílhchoot, 'en 'aw ditézkat, 'i whunts'i 'aw chaít'i, 'ink'ez ndan dune hukw'elh'ih ilhchoot, 'aw hoonliyaz ye ndunidzit, 'i whutélah."

**Yun k'ut Judea 'et Christ bube'ildzun, 'en
huba sooneya 'ilhunats'un tuwé'ah**

¹⁶Yak'usda ts'un chanailya ts'utni. 'En 'uja Titus ba hoolhtus whulhtsi, 'en soo cho nuhla tet'ilh 'et whuz na'a hukwa' ninzun. ¹⁷Neghunek ulhtus, 'i ilhchoot, 'aw 'et zeh ilah, dich'oh hukwa' ninzun hukwa nuhts'u whénya. ¹⁸'Ink'ez 'uyoon nelhutsin, ndunnah khunek unzoo, 'i be yalhtuk, 'et huwa Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh, 'en ts'iyawh hiba budélhti. 'En chah Titus bulh whuz nuhts'ún whe buts'alh'a. ¹⁹'Et zeh ilah, ndunnah 'en Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh neba 'utahahúyalhti nelh té'us 'ink'ez nela tet'ilh whuba. 'Et whuz na'a ndi 'ut'en unzoo, 'i 'onghoh huba ne'hut'enah ts'inli. 'I be neMoodihti dich'oh ye dézti, 'i t'ehinoozeh. 'Ink'ez 'i be nuhwhubeni lhadínt'ah t'ets'onózin. ²⁰Ndi huwant'ai, 'i hubutaztelelh, 'aw hukwa nek'éholts'it gunih. 'Et whuch'a ne'ts'ut'en. ²¹'Et neMoodihti nahl 'ink'ez ts'iyanah chah nahl soo ts'ah'un na'a 'uts'otelih. ²²'Ink'ez nelhutsin, 'en chah, bulh whets'alh'a. Ndun lhat ts'óolhdzai 'et huwa t'ets'onínzun, 'ahoolhyez huba ilh'i tube cho 'et nduténih huba. 'En zeh nohwhulh budzi hoonli hoh nuhwheni 'a tsih nuhts'utéyah hukwa' ninzun. ²³'Et k'us ndan Titus hika' 'oodulhkut t'eh, 'en sulh 'ut'en nuhwheni nuhwhuba sulh 'ut'en 'int'ah, budóohni. 'Et ndunnah nelhutsinkah ká' 'oodulhkut, 'en Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh khunek huba na'a 'ink'ez Christ ye dezti 'uhint'ah, budóohni. ²⁴'Et huwa Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh hubunalh, ndunnah nuhts'u hunindel, nts'e na'a be nek'ets'ints'i, 'i aht'i, 'ink'ez nts'e na'a nuhwhuba ts'odelhti, 'et ts'iyawh bunalhts'et haootehlelh.

Lhadóoh't'e ndi sooneya huwa teh'ah

9 ¹'Aw 'et dune Yak'usda bube'ildzun, 'en hubula' tehnih, 'aw 'uyoo khunek nuhts'o k'e'óosges huba cha'hoot'ah. ²'Et ndutéhnih hukwa' nahzun t'eoonuszun. 'Et huwa ndunnah Macedonia whut'en ts'un nuhwhudélti hoh nuhghu yalhtuk. Achaia yun k'ut nuhwhenghah whut'en ndet lhahóduteleh, 'et 'ugha da lhahódinla hubudáni 'et huwa. 'A tsih 'uwhuténih hukwa' nahzun, 'et t'éoonúszun. 'Et huwa nuhwheni nuhgha ndunnah Macedonia whut'en k'us lhanah sooneya howa híte'ah 'et huhóost'et. ³'Ink'ez nts'e na'a njan be nuhódelhti, 'aw t'eduzeosnih ghait'ah,

'et huwa nelhutsinkah nuhts'un whebalh'a. 'Et whutsuh da nuhwhudáni, 'et huwa nuhzooneya be lhadóoh'te. ⁴'Et bulunah Macedonia whut'en, khun teh sulk hútooya, 'et nuhwheni 'aw lhachadaht'ah t'eh, nts'e na'a be nóhwhudélti, 'i nuwheni bukahooyasli uzteleh. 'Ink'ez nuhwheni, 'et do, nuhwhuba dáhoont'ah? ⁵'Et ndunúszun huwa nelhutsinkah 'uda sutsuh nuhts'ó toodelh hubudúsni. 'Et hoonáht'i hoh howa téh'alh, 'et t'eh k'udada huwa teh'alh lhaoodóoleh. 'Et whuz na'a ndi huwa té't'alh, hoonáht'i hoh huwa téh'alh, 'et t'eh 'aw soo 'a tsih ndahneh nuhts'udóoni ghait'ah.

**Hoonáht'i hoh ndi sooneya huwa óoh'alh. Whuz
na'a Yak'usda nuhts'u húkwa' ninzun**

⁶'Et ndez na'a njan díhoont'ah, ndan hoontsol, 'i 'ainule, 'en hoontsol, 'i haíntelelh. 'Ink'ez ndan lhai 'ainanla, 'en k'at li lhai haíntelelh. ⁷'Ilhunah hinli hoh ndai dudzi be hukwa' huninzun huwa híte'alh, 'et 'uneltsuk, 'i huwa hóo'alh. 'Aw 'et hukw'edutsi' ilah k'us whuz hinilht'uk huwa ilah. 'Et huwa ndan hoont'i hoh huwa 'á'aih, 'en Yak'usda hubuk'entsi!. ⁸Yak'usda soo 'últus hoh ndai ye unzoo, 'i 'o nus 'uneltsuk, 'i negha natedukulh. 'Et hoh ndai be ndunahdzit, 'i 'o 'un lhai teht'i. 'Et 'ut'en unzoo, 'i 'ulh'en, 'i, ts'iyaintsuk nuhghanus 'uneltsuk, 'i nuhtl'anatedukulh. ⁹'Et khunek 'uk'e'éduguz, 'et ndutni,

"Nduhóolhcho whe dune tehul'en, 'en chah hubula 'uja.

Ye ts'ah'un na'a 'int'ah, 'ilhuz wheni 'int'ah."

¹⁰'Et ndun nuhgha íyunle, 'en 'o nus úncha lhai nuhghanle. 'Et hoh nuhwhe'ut'en ts'ah'un na'a 'int'ah, 'i 'o nus lhai tele. ¹¹'Et nduhóolhcho hoh soo deh'a 'et ndet lhts'un nahzoo, 'i be 'onghoh hubuts'un nuhla hoonli. 'Et huwa Yak'usda chanailya ts'utni. ¹²'Et dahoont'ah huwa nuhsooneya bugha nuh'e'ut'en be ne'hut'en ahli, 'et hoh dune Yak'usda bube'ildzun hinli, 'en hiye ndunidzit, 'i huba soo 'uneltsuk. 'I bugha lhanah Yak'usda ts'un tube cho chanailya hutni. ¹³'Ink'ez ndet 'uyoona nuh'e'ut'en k'ah whebuntelhun, 'i be, 'et ndíwuhulcho 'onghoh Yak'usda 'o nus huba whudélhti. Christ bughunek unzoo, 'i daja dahni, 'et zeh hukw'úne' aht'en. 'Et huwa nuhla hoonli hoh Jerusalem whut'en, 'en bula 'aht'en, 'ink'ez 'un whut'en, 'en chah hubula 'ahja. ¹⁴Yak'usda ye unzoo, 'i, hóont'i hoh nuhyé yuda'ai, 'et huwa nuhk'e ni hinli 'ink'ez nuhwhuba tenahududli. ¹⁵Yak'usda ndi 'aw buk'elha chats'uhoolhtsil hoh negha ín'ai, 'i unzoo k'et, 'aw uzdooni ghait'ah. 'Et huwa tube cho chanailya ts'utni.

Ndai be lhts'udughan, 'i, 'aw ndi yun k'ut whuts'u haínzut, 'i ilah 'int'ah

10 ¹Si, Paul, nuhghu téodusdlih. Christ ye yuh 'ududaldzin, 'ink'ez yé soo nilyaz ne'buh'en, 'i be' dusni. Nts'e na'a dast'ah hoh nuhtah sída da, 'aw whe chaníljut hoh naheyelh chásdlah. 'Et whunts'ih lhe'hutni, nuhwhuch'a 'ust'ah t'eh, 'et chaníljut hoh naheyelh 'i be nuhwhuts'un

'ust'ah. 2'Et nts'e na'a neyust'e whuts'u nínt'uk hukw'u na'a, 'et whuz na'a zeh 'uts'ut'en huninzun. 'Et nuhtah ndunt'ah, wheóonujut hoh hububut ninátesdalh. 'Et huwa nuhts'u te'dusdli ndet nohwhulh 'ust'ah t'eh, 'aw nuhts'un chaníljut hoh naheyelh hukwa cha'núszun. 3'Et ndi yun k'ut uzdelhts'i, neyust'e whuts'u nint'uk, whuz na'a ilah nuts'íya. 4'Whunulh'en ndai be lhts'udughan, 'i, 'aw ndi yun k'ut whuts'u haínzut, 'i ilah 'int'ah. 'Et Yak'usda be ts'lhtus, 'i be lhts'udughan, 'i 'int'ah. 'Et ndai be néch'a whudetni, 'i ts'iyawh náninezyuz. 5'Ndet lhutah 'ilho howa yahalhtuk, 'i chah ts'iyawh hoolah whé nilhtsi. Ndai Yak'usda ye whunih, 'i chah higha ndoh 'oot'e hukwa' hut'en, 'i chah ts'iyawh hoolah yutelhtsilh. 'Ink'ez dune daja huninzun, 'et chah nahuhoötélchulh, 'et hoh Christ hik'ah ts'ih ne'hoot'en. 6'Aw 'et ndai ts'iyaintsuk hukw'u ne'zaht'en t'eh, 'et ndunnah hukw'ú nucha'hit'il, nuwheni 'en ts'iyaintsuk dzuh notedeh hubugha ts'óte'alh.

Nuwheni chah Christ bube'ildzun 'uts'int'ah

7'Aw 'et njan nuhwhuba dáhoont'ah? Ndet hóh'en, 'et zeh ih whunulh'en? Ndunnah Christ bube'ildzun na'hudunúdzun, dáhoont'ah Christ bube'ildzun 'uhint'ah, 'et whuz na'a zeh, nuwheni chah Christ bube'ildzun 'uts'int'ah. 'Et chah soo cho howu nuní noohzut! 8'Et neMoodihti dune gha ndoh 'uts'int'ah negha óoni'ai. 'i bugha 'o nus ulhtus nuhwhuts'utelhtsilh, 'aw hoolah tehleh k'una'a ilah 'un whuts'uleh. Ndet negha óoni'ai, hóont'i be howu yalhtuk, 'et 'aw hukwa yáchasdlah. 9'Njan ndun whudúsni, 'aw nuhwhe'oonulhjoot ilah ho' dusni. 10'Et huwa njan ndun whudúsni, bulunah 'uhútni, "Ndi Paul dustl'us yuk'une úzguz, 'i tube be óonujut 'ink'ez ulhtus. 'Et whunts'ih netah usda t'eh, buyust'e lait'ah 'ink'ez ndai ye yalhtuk, 'i 'ants'i 'int'ah," hutni. 11'Et whunts'ih ndan 'et ndez na'a howu yahalhtuk, soo cho howu nihoole, ndi ne'e'dustl'us, 'i be nts'e na'a neghunek daja ni, 'et nket'ah nuwheni nuhtah 'uts'int'ah t'eh, whuz na'a zeh uztet'ilh.

Ndai 'ut'en negha íni'ai, 'i zeh 'uts'oohl'en huba' hoont'ah

12'Et bulunah dich'oh ts'ah'un dune na'hududútni, 'aw nuwheni ndúchats'oost'en. Hedich'oh hubutah dahínt'ah, 'et 'en hubuk'una'a nducháts'oost'en. 'Et whunts'ih ndunnah hedich'oh hubutah duba nahududzoo, 'et ndunt'ah 'aw huwhunih ilah ho' hint'ah. 13'Et whunts'i ndai 'ut'en, 'i Yak'usda neba yoozi, 'aw 'i zeh ts'uhóont'i howu yats'ulhtuk. 'Ink'ez ndi 'ut'en neba yoozi, nuhwheni chah soo nohwhulh 'utni. 'Et 'uyoo 'ut'en bughu yats'oolhtuk huba cha'hóot'ah. 14'Et ndet 'ut'en 'uts'oohl'en neba hoozi, 'et 'o 'un ka' ts'oot'en ghaft'ah. 'Et huwa nuhwheni chah Christ bughunek unzoo, 'i bulh nuhghuznindel. 15'Ink'ez 'uyoon dune Yak'usda 'ut'en hububa yoozi, 'i 'aw ts'uhóont'i hoh bughu yats'oolhtuk ghaft'ah. 'Et nket'ah 'uwhuténilh hoh nuhwhuba 'alha 'int'ah 'o nus 'uhoolcho nuhwhuba tele, 'et nuwheni chah nuhtah 'o nus nuhwhuba ts'incha tele.

Ndai 'ut'en neba yoozi, 'et nuhwheni nuhwhuba ts'incha tele. ¹⁶'Et 'o 'un yun k'ut ndi khunek unzoo, 'i be yats'oolhtuk. 'Ink'ez 'uyoon 'ut'en buba yoozi, 'i 'aw ts'uhóont'i be yats'oolhtuk ghaít'ah. ¹⁷'Et whunts'ih ndunnah 'ududálти, 'en neMoodihti, 'en be 'ududóolti huba' hoont'ah. ¹⁸'Et ndan dich'oh duba na'hoodudzi, 'en ndunt'ah, 'et 'aw soo hiyulh nechahoo'al hinle. Ndan neMoodihti yoozi, 'en zeh ts'ózi huba' hoont'ah.

Paul, Corinth whut'en, 'en hubughu ni unli

11 ¹Ndi khunek 'ants'ih be nuhwhulh yalhtuk nuhzun, 'et whunts'i 'astl'iyaz nduchah 'o 'un lih sugha óonah'ah. 'Ink'ez 'alha 'i be whuz na'a soo zélt'sai. ²'Et Yak'usda be 'oolnih, 'i be si chah nuhwhuba 'oolhunih. Nuhwhuba nahuziya 'ilhunuh dune bughu tehdalh, Christ 'en 'int'ah. Nuhwheni 'aw dune yut'achaghesnak nuhtsun hoolah li'aht'ah hoh Christ bughanwhunila. ³'Et whunts'ih hoh da ndi tl'ughus ye 'uts'un 'uninzun, 'i be nts'e na'a Eve naina'a, 'et whenlhújut nuhwheni chah 'et whuz na'a nuhwhubeni tinta itelh'ilh. 'Et ndíhooja t'eh, 'et t'eh nuhwhubeni Christ ts'un 'aw 'ilho wule ghaít'ah. ⁴'Ink'ez lhe'ahja whunulh'en, 'ilhunuh dune nuhghu nya hoh 'uyoon Sizi bugha nohwhulh yalhtuk, 'aw 'en whuz na'a Sizi nuhyulh yachats'ilhdih. K'us 'uyoo yéghah úlhchoot t'eh, 'aw nuwheni neghá ilah úlhchoot. K'us 'uyoo khunek unzoo, 'i úlhchoot t'eh, 'aw nuwheni neghá ilah úlhchoot. 'Et 'alha 'uhoont'ah nahzún ih?

Bulunah Christ ba whel'a na'hududil'i

⁵'Ink'ez ndunnah whel'a hincha, 'en 'aw hubuga ndoh nacha'udunuzúszun. ⁶'Et yalhtuk soo t'echanuzúszun, 'et whunts'ih lhat nt'éoonuszun hoh 'ust'ah. 'Ink'ez ts'iyaintsuk t'éoonáhzun nuhwhuzílhi. ⁷Yak'usda bughunek unzoo, 'i 'aw 'uk'elha ilah bé nohwhulh yalhtuk. Te'dudulhú'en 'et hoh 'i be ncha tehle. 'I be lubeshi 'ulhchoot nahzun ih? ⁸'Uyoon Yak'usda ba 'ilhuhowezdel 'en buzooneya suba 'uk'elha huhoolh'i. 'Et whunts'ih bughi ndunust'ih li'ust'en, 'et nuhwheni nuhwhuba ne'úst'en whutah. ⁹Hoh da nuhtah sída hoh hoonliyaz be whendunidzit, 'et whunts'ih 'aw nuhts'un de' chaduzusnih. 'Et sulhutsinkah Macedonia ts'ih hahádel hoh ts'iyaintsuk be sula' het'en. 'Et huwa nuhts'un de' dusni whuch'a' dudulhúdzun. 'Et whuz na'a zeh ndutest'ih nduhooleyze hoh. ¹⁰Christ khunek yé 'alha 'int'ah 'i be désbun. 'Et huwa njan Achaia yun k'ut ndulhcho hoh ndai bé 'oonust'i, 'i, 'aw 'ust'l'e' dóosnih ghaít'ah. ¹¹Di ka njan dudúsmi? 'Aw nuhk'echásí' nahzún tulih? 'Et whunts'ih Yak'usda t'éoonínzun. ¹²Ndai 'ut'en 'ulh'en, 'i k'elha nuhts'un dé' doosni ghaít'ah, whuz na'a zeh 'et ndutést'ilh. 'Et ndunnah nuwheni nek'una'a huhóolhdzih hukwa' hut'en 'ink'ez húhóont'i be howu yahulhtuk t'eh, 'et soo 'ust'l'e' 'ahuduténih ubutelhsilh. ¹³'En nduhint'ah 'aw ts'ah'un whel'a 'en ilah 'uhint'ah. Dich'oh dude 'ut'en k'ah hukw'u na'a 'uyoon nahuna'ah. Christ whel'a 'en buk'una'a na'hududil'i. ¹⁴Khun teh nuhwhuba hooncha wule gunih! Satan 'en lizas be whét'en

na'dudil'i 'et huwa. ¹⁵'Et huwa ndunnah hila 'uhut'en, 'en dich'oh ndunnah ts'ah'un na'a ne'hút'en na'hududil'i. 'Et whunts'ih 'aw chahóocha 'uhoont'ah. 'Et nduhut'en hedich'oh hube 'ut'en k'ah hukw'u na'a huba k'elha whutéle!

Si whuzusnik usdli noohzin gunih

¹⁶'Et doo chah zeh ndun whudusni, 'aw dune whusnik 'int'ah sunóohzin gunih. 'Et whunts'ih whuz na'a zeh 'unahzun t'eh, whute, whuzusnik k'una'a nisunulhti, 'et hoh hoontsolyaz hoonúst'i be yatelhtuk. ¹⁷Daja nuhwhudúsni, 'aw neMoodihti yalhtuk hukw'u na'a ilah, si yalhtuk. 'Ants'i whuzusnik k'una'a 'unohdusni. Sudzi hooni hoh ye hóont'i sughu dez'ai. ¹⁸Lhanah buyust'e ts'ih nínt'uk hukw'u na'a hóont'i be yahalhtuk. 'Et si chah whuz na'a hoonúst'i be 'et yatelhtuk. ¹⁹Nuhwhubeni hoonli 'et whunts'ih ndunnah dune 'aw cha'hoot'ah k'una'a dune hinli nuhtah húdelhts'i, 'et whunts'ih 'aw nuhwhuba dacháhoot'ah. ²⁰Lhe'aht'en, 'ilhunuh nuhtah usda hoh buba 'ustl'enah nuhwhulhtsi, k'us 'ilhunuh nuhwhúlhgooh, k'us 'ilhunuh ndai aht'i, 'i nuhghu yílhchoot, k'us 'ilhunuh nuhtah ncha na'dudulhtsi, k'us 'ilhunuh nuhóóníkat, 'et ndúwhulcho nuhwhuba dachahoot'ah. ²¹Hooya usdli hoh nohwhulh yatelhtuk. Hoh da nuhtah 'uzdélhts'i da, 'ants'i lats'ít'ah lí'ts'int'ah. 'Et whunts'ih ndan njan hubugha lhoojah, 'en buk'una'a, whuz na'a si chah lhóosjah hoh yatelhtuk. 'Ants'i whuzúsnik k'una'a 'udusni.

Christ 'en ba dzuh nusízut

²²Ndunnah Hebrew bughunek yahalhtuk na'hududútni, 'et si chah 'ilhunuh 'ust'ah. Israel whudune na'hududutni, 'et si chah 'ilhunuh 'ust'ah. Abraham hits'u haínde ih, 'et si chah 'ilhunuh 'ust'ah. ²³Ndunnah Christ ba ne'hut'en ih 'uhint'ah? 'Ants'i seni hoolah hukw'u na'a yalhtuk, 'et whunts'ih si 'o nus 'ust'ah. Si 'o nus 'ut'en huba nus 'ultus 'i be 'ust'en. 'O nus lhat suhólhtsus k'et 'aw uzdooni ghaft'ah. 'O nus lhat hoh tsak'esá'ai, 'ink'ez k'us lhat hoh 'ankw'us dásaih. ²⁴Ndunnah Lizwif skwunlat suholhtsus. 'Ilhuh suhoolhtsus totsuk, tat lanezi 'o 'at lhuk'i hoolah (39) suts'e 'uhulhtsus. ²⁵Tat tuz be suholht'o. 'Ilhuh tse be suzoolhghelh hukwa' suhalh'en. Tat hoh ts'i sulh nádezhguz. 'Ilhuh ya too k'ut lhulcho 'et nuslat, 'ilhuh 'ílh'ek 'ink'ez 'ilhudzin whuts'un. ²⁶'Ahoolehyez lhelh ts'un kédeszulh. 'Et took'oh chah tube suba wheoonujut. 'Undunut'ih 'en chah buts'un suba howa 'ódli. Sulh hudedowh, 'en whunts'ih, buts'u ts'i hoosli. 'Udun yun k'ut whut'en, 'en chah buts'u ts'i hoosli. Keyah sída, 'et whunts'ih suba howa 'ódli. Dune hoolah sída t'eh, 'et whunts'ih suba howa 'ódli. Ya too k'ut 'et chah suba howa 'ódli. 'Ink'ez ndunnah sulh dedowh na'hududil'i, 'en hubutah chah suba howa 'ódli. ²⁷'Ut'en ulhtus, 'i be 'ust'en. 'Et huwa whulutah tube nenúsih. Lhat 'aw chástah. Lhat hoh suye'últs'ilh 'ink'ez ta'óosde. Lhat hoh sahá'delhúya k'us lhat hukw'uz yuh nusíya dzuh 'et dune usdli hoh. ²⁸'Aw 'et zeh ilah, nts'e na'a Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh bughusdli, 'et chah 'ants'i nisunflhts'ut lí'ust'ah. ²⁹'Aw t'eeonuzáhzun ih 'ilhunuh budzi lait'ah suli t'eh, si chah sudzi lait'ah

'ulhih. 'Ink'ez ndan nelh dune 'onghoh lubeshi be nalts'uk li'ut'ih 'et hubugha whuske 'ink'ez 'ants'i desk'un li'ust'ah. ³⁰Hoonli hubugha hootest'i t'eh, 'et ndet dast'ah hoh lait'ah 'et whé 'oost'e. ³¹Yak'usda, Sizi Gri 'en neMoodihti be'aBá, 'en zeh 'ilhuz wheni uzdélhti, 'en t'eeonínzun 'aw chaoozústs'it. ³²'Et hubudayi cho Aretas hiyulhní, 'en bukeyah Damascus huwhútñi, 'et humoodih dune, 'en sutélhcholh hukwa' ninzun. ³³'Et whunts'ih, ndi be 'uzdla cho, 'i be súhalhti 'ink'ez windah k'et, 'et nasuhálhbalk hoh hubula k'éhanasja.

Yak'usda dune yunalhts'et haho'ai

12 ¹'Alha ndi 'udelhúti khunek be yalhtuk, 'aw suba chahóozooth ho' dusnih. Ndet neMoodihti benghun newhúkat 'ink'ez ba be wheóodiltsih, 'i bugha nohwhulh yátelhtuk hukwa' nuszun. ²'Ilhunuh Christ yunéyah, 'en t'enuszun. 'Et ndun hoh da lanezi 'o 'at dit naooduzuk inle hoh 'en whulh tat yak'uz 'et 'ants'i khun be' dúzgooh li'uja. Buyust'e bulh k'us be'et, si 'aw t'éoonuzúszun, Yak'usda 'en t'éoonínzun. ³'Et ndun 'en t'enuszun. Buyust'e bulh k'us be'et, si 'aw t'éoonuzúszun, Yak'usda 'en t'éoonínzun.

Yak'usda 'int'ah hoh nuwheni ts'iyai, 'i be k'enána'ah

⁴K'us hoonzoo ni'dudulti lí'uja, 'et 'ants'i khun be' dúzgooh hukw'u na'a 'int'ah. 'Et whuts'un ndai khunek 'aw ye yátoolhtih ghaít'ah, 'et hubuduzts'ai. 'Aw ye yátelhtuk yutl'acháwhus'ai 'et huwa. ⁵'Et ndunt'ah dune, 'en bé hoonust'i hoh bughu yatelhtuk. 'Et whunts'ih 'aw se! 'ut'en k'ah huwa ho' hoonust'i k'una'a howu yaoolhtuk ghaít'ah. Ndet dast'ah last'ah, 'et zeh hónoust'i hoh howu yalhtuk. ⁶'Et be hoonúst'i k'una'a yatelhtuk hukwa' nuszun t'eh, 'et whunts'ih 'aw whuzusnik tesdle hukwa cha'núszun. 'Et huwa ndai khunek 'alha 'int'ah, 'i bugha zeh yatelhtuk. Ndi be hóttest'i whuch'a whuz na'a 'utest'ilh. Doo ka n'awh dune suhunilh'en 'ink'ez chasadits'o t'eh, 'et whuz na'a zeh dune unli suhúntezin.

Ntsi' nududeh, 'i Satan bugha 'ust'en dzuh nuszut

⁷'Et njan ndet senghuh niooninkat, 'et whula gha ndi 'uzdudelhúti whuch'a 'ink'ez ncha na'duteltsilh 'et whuch'a, 'et huwa whus cho sooo dunat li'ust'en. Satan, bugha ndi ntsi' nududeh, 'en bugha 'ust'en dzuh nuszut. 'Et whuz na'a 'aw 'ududoolhúti ghaít'ah. ⁸Tat neMoodihti buts'un tédesdlih, khun teh whus cho suts'ahanadoodúkat. ⁹'Ink'ez 'usúlhni, "Be úszoo, 'i 'aw 'et 'i mba sooo 'int'ah. Be úlhtus, 'i be lait'ah, 'i ts'iyawh lhaódija 'et huwa." 'Et huwa hoonúst'i hoh ndi be last'ah, 'i bugha 'et hoonust'i. 'Et Christ ye 'ulhtus, 'i sulh 'óot'e. ¹⁰'Et huwa ndet suba last'ah, sghu hudloh, hoonli suba howa whúlna, ndet dzuh nusatihdzut, 'ink'ez hoontsi' sughá honinla, 'i ndi ts'iyawh 'ilho, Christ 'en bugha suba 'uhóoja t'eh, 'et hoonúst'i. 'Et whuz na'a be last'ah 'i be úlhtus nasdleh.

Whel'a 'en hube 'ut'en k'ah

¹¹ Njan hoonust'i, 'et 'i be whuzusnik li'ust'ah. Nuhwheni whuz sunulht'uk 'et dóosni ka. 'Et nuhwheni nuhgha huba na'óodudoosdzi huba' hoont'ah. Ndunnah whél'a hincha, 'aw hoonliyaz hubuk'elh'ih cha'úst'ah, 'ants'i 'ust'ah 'et whunts'ih. ¹² 'Et 'alha ndai whél'a be hoh hóodel'en, 'i ts'iyawh si sugha lhawhúdint'ah nuhwhuba whuzílhsí. Dzuh nuszut whulh síyin, huwa ét'en, 'ink'ez hooncha túne' zust'en chah, hoolhtus chah túne' 'ust'en, 'et ts'iyawh nuhtah 'awhúsdla. ¹³ 'Ongohoh Yak'usda ba 'ilhunahuwésdel, nuhwheni nts'e na'a hukw'elh'ih 'uteht'ilh? 'Et 'aw hoonli nuhts'un húkwa cha'duzusnih. 'Et huwa ih tinta' ust'ih nahzún ih? Ndi ndai 'uts'un na'a be ne'zust'en, 'i ts'iyawh suba whunawhudoolnah!

Dahoont'ah huwa hubuk'entsi'

¹⁴ 'Aw 'et lháduja hoh whulh tat nuhts'un nátesdalh. 'Aw ndai aht'i buka' cha'núszun, nuhwheni zeh nuhka' nuszun. 'Et huwa nuhts'un dáteso ka ɻlah. Whunull'en, 'uskehyaz 'aw dudusnekah hubonoolhyeh huba cha'hóot'ah. K'us budusnekah buzkeh 'en hubonoolhyeh huba' hoont'ah. ¹⁵ 'Ink'ez degha nus be nuhk'esi', nuhwheni hukw'elh'ih sk'ehtsi', 'et whunts'ih suba 'uts'un na'a cha'hóot'ah. Nuhzul 'i ba hoonúst'i hoh buk'elha whutelhsilh. Be khusna, 'i whunts'i k'elha yutelhtsilh. ¹⁶ Nts'oh dája nahzun 'et whunts'ih hoonliyaz nuhch'a nuchá'zust'en, nuhwhenich'oh t'éoonúhzun. 'Et whunts'ih lhe'usja, nunúl'i hukw'u na'a whuts'it bulh nuwhílhchoot lí'usja. ¹⁷ Ndan nuhts'ú haho'ai, 'en bugha 'et hoh nuhgha há' dunest'ah nahzun tulih? ¹⁸ 'Et Titus khunek ulhtus, 'i be dáni hoh ndun nelhutsin 'en bulh nuhts'ó whebalh'a. 'En chah ih nuhgha há' dunent'ah? 'Awundooh! Ts'uhóoont'i hoh lhgha hoh nuhtah 'uts'ut'en? Lhk'una'a zeh ih uzdet'us? A! ¹⁹ 'Et doo chah nuhoodutelhkut, nuhwheni nuhts'un k'úzdutetnilh nahzun ih? 'Awundooh! Yak'usda nalh Christ 'en bugha njan dut'sítmi, buk'entsi' ndai hoonliyaz nuhtah 'uts'alh'en, 'et ndíwhulcho hoh nuhwheni zeh nuhba 'uts'ut'en. 'Et nus zeh lhé'teltus hoh nuhwhuba 'uts'ut'en. ²⁰ 'Et tube whesaz hoh doo chah nuhts'un nátesdalh. Khun 'et ndusja t'eh, 'et sih ndez na'a tulih nahós'ah. 'Et ndet nuhts'o húkwa' nuszun, 'et 'aw whuz na'a tulih chahzooh. 'Ink'ez 'et whuz na'a nuhwheni chah sts'o hukwa' nahzun, 'aw whuz na'a cha'ust'ah tulih nahóh'ah. Nuhghu niya t'eh, 'et ndez na'a tulih 'ooht'e, ts'iyawh lhédahdulh 'ink'ez lhughe' 'oolhunih. 'Et khun lhulh húnlhúch'oh 'ink'ez lhch'a nidahdulh. Lahoot'ah hoh lhch'á dehni. Ts'iyawh lhch'a ne'dahni. Ncha na'dudulhú'i 'ink'ez ts'iyaintsuk hoontsi' nuhwhuba lht'a'whúnt'en. ²¹ 'Et huwa whesaz hoh doo chah nuhts'un nátesdalh. K'us Ihanah nuhtah lubeshi 'uhall'en 'ink'ez 'aw lubeshi whuch'a hubeni lht'anachahundunusle. 'Awhuz tulih chahóozooh tune' hut'en. Dune ts'eke bulh tinta' hunt'en. 'Ink'ez lubeshi dutsun, 'i 'uhulh'en. 'Et whuz na'a 'et ndíhoont'ah t'eh, 'et howa sudzi yuk 'utenilh 'ink'ez howu ni tesde. 'En hubugha Yak'usda 'et yuh 'usutelilh.

**Paul bugha ndoh 'int'ah, 'i Yak'usda yutl'ahó'ai,
'et whuz na'a hubuts'un teyalh**

13 ¹'Et njan 'aw 'et whulh tat nuhts'un natésdalh. Nanah k'us tanah 'en hubunalh ne'whut'en, ts'iyauntsuk nuhwheni nuhtah, ndai be 'uk'ehoot'ahih 'en hubughunek bugha ts'iyauntsuk lhaóodutenilh. ²Whutsuh da njan nuhwhudani whusdlah 'et whunts'ih nuhzih sída hukw'u na'a whulh nat nuhts'o k'le'aguz 'ink'ez ndun whudúsni, ndunnah lubeshi 'alh'en 'ink'ez 'onghoh tubulh ndun whudúsni hoh dzuh nutehzut, 'aw hukw'ut dihudóoya ghaft'ah ho' hoont'ah. ³Si sugha Christ yalhtuk t'ewhuntehzhin, 'et huwa nuhwheni si soo zélhts'ai. 'Et huwa whuz na'a nuhwhudáni. 'Ink'ez 'alha 'en 'int'ah nuhwhuts'un lait'ah chaílah, 'ink'ez nuhtah degha nus úlhtus 'int'ah. ⁴Christ 'en ye lait'ah, 'i be lhdulalhagus k'ehiyilhti, 'et whunts'ih Yak'usda yé ulhtus, 'i bugha khuna. 'Ink'ez nuhwheni chah, s'et whuz na'a zeh buyuzdúlts'i whunts'i lats'ít'ah. 'Et whunts'ih ndi Yak'usda yé ulhtus nohwhulh 'uhoont'ah, 'i be ts'ukhuna. 'Et huwa Christ 'en bulh ts'ukhutena. ⁵Na'ooodulhúdzih! Ndi bé 'alha 'uhoont'ah, 'i bulh áht'ah k'us bu'et áht'ah, 'et 'i be nuhwhenich'oh whuná'dunulhútun. Sizi Gri nuhyuh 'int'ah, 'aw t'éoonuzáhzun ih? 'Aw soo cho nt'éoonuzáhzun t'eh, 'et tulih n'ún hutezkat ahli. ⁶'Et whunts'ih 'aw n'ún hutezkat 'aw 'en ilah 'uts'int'ah. Soo cho nduchah t'éoonáhzun.

**Nuhwheni soo ts'ah'un na'a lhadínt'ah tehle,
'et whuz na'a nuhwhuba tenazdudli**

⁷'Et whunts'i hoontsi! 'uteht'ilh, 'et whuch'a, Yak'usda ts'un nuhwhuba tenadusdli. 'Aw nuhwhenich'oh nats'ooodududzi hukw'u na'a ilah. 'Et whunts'ih nuhwheni hoonzoo k'ah ts'ih 'uteht'ilh, 'et whuz na'a nuhwhuba tenadusdli, 'et whunts'ih 'ants'i 'ún hutezkat hukw'u na'a nuhwhuba 'uts'int'ah tulih. ⁸'Et ndai 'alha' be 'uhoont'ah 'i 'aw buch'a' 'uts'oot'e ghaft'ah. 'Et k'us ndai 'alha' be 'uhoont'ah 'aw 'i zeh howu yats'ulhtuk. ⁹'Et nuhwheni lats'ít'ah 'ink'ez nuhwheni ulhtus ahli t'eh, nuhwheni 'o nus ts'uhóont'i. 'Ink'ez soo ts'ah'un na'a lhadínt'ah tehle, 'et whuz na'a nuhwhuba tenazdudli. ¹⁰'Et huwa nuhch'a 'úst'ah hoh whuz na'a nuhts'o k'le'usges. 'Et whuz na'a nohwhulh 'úst'ah t'eh, ndet hoh dune hubugha ndoh 'ust'ah 'et neMoodihti stl'ahó'ai, 'i be 'aw nuhdách'e ne'doosni ghaft'ah. Ndi be degha ndoh 'ust'ah, 'i be 'o nus Yak'usda ba ulhtus tehle. 'I 'aw be nuhwhundóolhdah ghaft'ah.

Nohwhulh 'úhot'e

¹¹Sulhutsinkah soo degha nus 'ún whudusni. Whunoolhnik! Soo ts'ah'un na'a lhadulya tehleh. Yak'usda k'enaíne'a tehleh. 'Ilho zeh nuhwhubeni tehle. Whudezghel, 'i be ndi yun k'ut delhúts'i. 'Ink'ez

Yak'usda, ndun nek'entsi! 'ink'ez nedzi bé dezghel, 'i negha íni'ai, 'en nohwhulh 'óot'e. ¹²'Et lubeshi bughu hoolah be nalhadunoohsts'oos.

¹³Dune Yak'usda bube'ildzun nezih húdelhts'i, 'en chah ts'iyawh dahooja nuhowhútni. ¹⁴Sizi Gri neMoodihti ye unzoo, 'ink'ez Yak'usda ye nek'entsi!, 'ink'ez Ndoni bulh 'ilho ts'indli chah, 'et 'i ts'iyawh nohwhulh 'úhot'e. 'Et ndoh honeh.